

Hāgas 1965.gada 15.novembris

Konvencija par tiesas un ārpustiesas dokumentu izmantošanu civilajos un komerciālajos jautājumos

LR MK rīk. 21.02.95.

Valstis, kas paraksta šo Konvenciju,

Vēloties uzlabot savstarpējās juridiskās palīdzības organizāciju, šajā nolūkā vienkāršojot un paātrinot procedūru,

Lai to izpildītu, ir nolēmušas noslēgt Konvenciju, un ir vienojušās par sekojošiem noteikumiem:

1. pants

Šī Konvencija ir jāpiemēro visās lietās civilajos un komerciālajos jautājumos, kurās tiesas un ārpustiesas dokumenti ir jānosūta izmantošanai ārvalstīs.

Šī Konvencija nav jāpiemēro tajos gadījumos, kad nav zināma personas adrese, kurai ir nepieciešams dokuments.

1. nodaļa - Tiesas dokumenti

2. pants

Katrai Līgumslēdzējai valstij ir jānozīmē Centrālā institūcija, kas apņemas saņemt lūgumus par dokumentu izmantošanu no citas Līgumslēdzējas valsts un rīkoties atbilstoši 3.-6. pantu noteikumiem.

Katra valsts izveido Centrālo institūciju atbilstoši savas valsts nacionālajiem likumiem.

3. pants

Institūcijai vai tiesas ierēdnim, kas kompetenti saskaņā ar tās valsts likumu, kurā dokuments ir sastādīts, ir jāiesniedz lūgums saskaņā ar šai Konvencijai pievienoto paraugu tās valsts Centrālajai institūcijai, kurai šis dokuments ir adresēts, bez jebkādam legalizācijas vai citām līdzīgām formalitātēm.

Izmantojamais dokuments vai tā kopija ir jāpievieno lūgumam. Lūgumam un dokumentam ir jābūt kopijām.

4. pants

Ja Centrālā institūcija uzskata, ka lūgums neatbilst šīs Konvencijas noteikumiem, tai ir nekavējoties jāinformē iesniedzējs un jāizklāsta tās iebildumi attiecībā uz lūgumu.

5. pants

Valsts Centrālajai institūcijai, kam lūgums ir adresēts, pašai ir jāizmanto dokuments vai jāvienojas, ka atbilstoša institūcija to izmantos:

a) saskaņā ar noteikumiem, kas paredzēti šīs valsts likumdošanā par dokumentu izmantošanu valsts iekšējā darbībā attiecībā uz personām, kas atrodas tās teritorijā, vai

b) saskaņā ar noteikumiem, kuru ievērošanu lūdz dokumenta iesniedzējs, izņemot gadījumus, kad šādi noteikumi ir pretrunā ar tās valsts likumiem, kuras Centrālajai institūcijai lūgums ir adresēts.

Šī panta 1(b) paragrāfā minētajos gadījumos dokumentu vienmēr var izmantot, ja šī dokumenta adresāts to pieņem brīvprātīgi.

Ja dokuments ir jāizmanto saskaņā ar šī panta 1.paragrāfu, Centrālā institūcija var prasīt, lai dokuments būtu rakstīts vai tulkots oficiālajā valodā vai kādā no tās valsts oficiālajām valodām, kurai lūgums adresēts.

Tā lūguma daļa, kas ir izteikta šajā Konvencijas noteiktajā formā un kas satur izmantojamā dokumenta īsu satura izklāstu, ir jāpievieno šim dokumentam.

6. pants

Valsts Centrālajai institūcijai, kam ir adresēts dokuments, vai jebkurai citai institūcijai, kas var tikt izveidota šim nolūkam, ir jāpasāk apliecība saskaņā ar šai Konvencijai pievienoto paraugu.

Apliecībā ir jābūt apstiprinājumam par to, ka dokuments ticis izmantots, un šajā apliecībā jāuzrāda arī izmantošanas metode, vieta, datums un persona, kam dokuments ticis nosūtīts. Ja dokuments nav izmantots, apliecībā ir jānorāda iemesli, kas ir aizkavējuši to izmantot.

Ja apliecību nav izdevusi Centrālā institūcija vai tiesas institūcija, tad iesniedzējs var prasīt, lai to apstiprina viena no šīm institūcijām.

Apliecība jānosūta tieši iesniedzējam.

7. pants

Standarta termini, kas noteikti Konvencijai pievienotajā paraugā, visos gadījumos rakstāmi franču vai angļu valodā. Tie var tikt rakstīti arī oficiālajā vai vienā no oficiālajām tās valsts valodām, kurā dokuments ir sastādīts.

Atbilstošās veidlapas ir jāaizpilda vai nu tās valsts oficiālajā valodā, kurai šis dokuments ir adresēts, vai arī franču vai angļu valodā.

8. pants

Jebkura Līgumslēdzēja valsts var brīvi izmantot tiesas dokumentus attiecībā uz personām ārvalstīs, bez jebkādiem piespiedu līdzekļiem, tieši ar tās diplomātisko vai konsulāro amatpersonu starpniecību.

Jebkura valsts var paziņot, ka tā ir pret šādu dokumentu izmantošanu savas valsts teritorijā, ja vien šāds dokuments nav jāizmanto attiecībā uz valsts, kurā dokuments sastādīts, pilsoni.

9. pants

Papildus pārējam, katrai Līgumslēdzējai valstij ir tiesības brīvi lietot konsulāros kanālus, lai nosūtītu dokumentus izmantošanai tām citu līgumslēdzējvalstu institūcijām, kuras ir izveidotas šim nolūkam.

Katra Līgumslēdzēja puse, ja īpaši apstākļi to prasa, var lietot diplomātiskos kanālus šim pašam nolūkam.

10. pants

Ar nosacījumu, ka valstij, kurai ir nosūtīts dokuments, nav iebildumu, šai Konvencijai jāietekmē:

- a) rīcības brīvību, nosūtot dokumentus pa pastu tieši personām ārvalstīs,
- b) tiesas ierēdņu, ierēdņu vai citu valsts amatpersonu, kas ir kompetentas valstī, kurā dokuments ir sastādīts, rīcības brīvību izmantojot tiesas dokumentus tieši ar tiesas ierēdņu, ierēdņu vai citu dokumentu saņēmējvalsts kompetentu amatpersonu starpniecību,
- c) jebkuras procesā ieinteresētās personas rīcības brīvību izmantojot juridiskos dokumentus ar tiesas ierēdņu vai citu dokumentu saņēmējvalsts kompetentu amatpersonu starpniecību.

11. pants

Šī Konvencija nekādi neierobežos divu vai vairāku Līgumslēdzēju Pušu vienošanās nolūkā atļaut izmantot citādus tiesas dokumentu nosūtīšanas kanālus kā ir noteikts iepriekšējos pantos, un īpaši tiešu sazināšanos starp šo Pušu attiecīgajām institūcijām.

12. pants

Sakarā ar no vienas Līgumslēdzējas valsts sūtīto tiesas dokumentu izmantošanu, nav jāpaaugstina jebkādi maksājumi vai nodokļu atmaksāšana vai maksa par pakalpojumiem, kurus sniegusi dokumentu saņēmējvalsts.

Iesniedzējam ir jāatmaksā vai jāatlīdzina izdevumi, kas radušies:

- a) izmantojot tiesas ierēdņu pakalpojumus vai tādu personu pakalpojumus, kas ir kompetentas saskaņā ar dokumentu saņēmējvalsts likumiem,
- b) par īpašas dokumentu izmantošanas metodes lietošanu.

13. pants

Ja lūgums atbilst šīs Konvencijas prasībām, valsts, kam tas ir adresēts, var atteikties izpildīt šo lūgumu vienīgi, ja tā uzskata, ka lūguma izpilde varētu apdraudēt tās suverenitāti vai drošību.

Valsts nevar atteikties no lūguma izpildes pamatojoties vienīgi uz to, ka, saskaņā ar tās nacionālo likumdošanu, šajā jautājumā ir nepieciešama īpaša likumdošana, vai ka tās nacionālā likumdošana nepieļauj darbību, kas ir par pamatu lūgumam.

Atteikšanās gadījumā Centrālajai institūcijai ir nekavējoties jāinformē iesniedzējs un valsts par atteikšanās iemesliem.

14. pants

Sarežģījumi, kas varētu rasties sakarā ar tiesas dokumentu nosūtīšanu izmantošanai ārvalstīs, ir jānovērš diplomātiskā ceļā.

15. pants

Kad pavēste vai līdzvērtīgs dokuments, lai ierastos tiesā ir bijis nosūtāms uz citu valsti nolūkā to izmantot saskaņā ar šīs Konvencijas noteikumiem, un atbildētājs nav ieradies, tiesas lēmums nav jāpasludina, pirms nav noskaidrots, ka:

- a) dokuments tika izmantots saskaņā ar dokumenta saņēmējvalsts nacionālo likumdošanu par dokumentu izmantošanu attiecībā uz personām, kas atrodas šīs valsts teritorijā,
 - b) dokuments faktiski tika nodots atbildētājam vai nosūtīts uz tā dzīvesvietu kādā citā veidā, kas paredzēts šajā Konvencijā,
- un ka katrā no šiem gadījumiem dokumentu izmantošana vai nodošana tika veikta laikā, kas ir bijis pietiekams, lai dotu atbildētājam iespēju aizstāvībai.

Katrai Līgumslēdzējai valstij ir tiesības paziņot, ka tiesnesis, neskatoties uz šī panta 1.punkta noteikumiem, var pasludināt spriedumu, pat ja nav saņemta izmantošanas apliecība vai dokuments nav nodots, ja ir ievēroti šādi noteikumi:

- a) dokuments tika nosūtīts, izmantojot vienu no šajā Konvencijā paredzētiem veidiem,
- b) no dokumenta nosūtīšanas datuma ir notecējis termiņš, ko tiesnesis atzīst par atbilstošu konkrētajā lietā, bet šis termiņš nevar būt mazāks par 6 mēnešiem,
- c) nekāda apliecība nav saņemta, kaut arī tikuši izmantoti visi iespējamie līdzekļi, lai to saņemtu ar kompetentu institūciju starpniecību, kam lūgums adresēts.

Tomēr, neskatoties uz iepriekšējā punkta noteikumiem, nepieciešamības gadījumā tiesnesis var prasīt, lai tiktu veikti pagaidu vai drošības pasākumi.

16. pants

Kad pavēste vai līdzvērtīgs dokuments, lai ierastos tiesā, ir bijis jānosūta uz citu valsti nolūkā to izmantot saskaņā ar šīs Konvencijas noteikumiem, un tiesas lēmums ir stājies spēkā attiecībā uz atbildētāju, kas tiesā nav ieradies, tiesnesim ir tiesības atlikt apelācijas termiņa beigas, ja ir ievēroti šādi nosacījumi:

a) atbildētājs nav zinājis par dokumentu nepieciešamajā laikā, lai aizstāvētos, vai arī nav zinājis par spriedumu nepieciešamajā laikā, lai iesniegtu apelāciju, pie tam atbildētājs šajā nezināšanā nav vainojams,

b) ja atbildētājs pēc būtības ir sācis prima facie aizstāvību.

Iesniegums par apelācijas termiņa beigu atlikšanu var tikt pieņemts saprātīga termiņa laikā pēc tam, kad atbildētājs ir uzzinājis par spriedumu.

Katra Līgumslēdzēja valsts var paziņot, ka iesniegums netiks pieņemts, ja tas ir iesniegts pēc paziņojumā noteiktā termiņa izbeigšanās, bet šis termiņš nekādā gadījumā nevar būt mazāks par gadu, skaitot no dienas, kad stājas spēkā tiesas lēmums.

Šis pants neattiecas uz tiesas lēmumiem, kas nosaka personas statusu un rīcībspēju.

2. nodaļa - Ārpustiesas dokumenti

17. pants

Ārpustiesas dokumenti, ko sastādījušas institūcijas vai sastādījuši Līgumslēdzējas valsts tiesu ierēdņi, var tikt nosūtīti nolūkā tos izmantot citās valstīs tādos veidos, kādi paredzēti šajā Konvencijā, un saskaņā ar šīs Konvencijas noteikumiem.

3. nodaļa - Vispārējie noteikumi

18. pants

Katra Līgumslēdzēja valsts var izveidot citas institūcijas papildus Centrālajai institūcijai, nosakot šo institūciju kompetences apjomu.

Lūguma iesniedzējam tomēr ir tiesības visos gadījumos adresēt lūgumu tieši Centrālajai institūcijai.

Federālām valstīm ir tiesības izveidot vairāk nekā vienu Centrālo institūciju.

19. pants

Apmērā, kādā līgumslēdzējas valsts nacionālā likumdošana paredz dokumentu nosūtīšanas veidus, kas ir atšķirīgi no iepriekšējos pantos noteiktajiem veidiem dokumentu nosūtīšanai izmantošanai ārvalstīs, tad šī Konvencija nekādi neiespaidos tādu veidu izmantošanu, ko paredz nacionālā likumdošana.

20. pants

Šī Konvencija nekādi neierobežos vienošanās starp jebkurām divām vai vairākām Līgumslēdzējām valstīm, ja šāda vienošanās novērš:

- a) nepieciešamību pēc nosūtīto dokumentu kopijām, kā tiek prasīts 3. panta 2.punktā,
- b) nepieciešamību pēc valodas prasības, kas paredzētas 5. pantā, ievērošanas,
- c) nepieciešamību ievērot 5. panta 4.punkta noteikumus,
- d) nepieciešamību ievērot 12. panta 2.punkta noteikumus.

21. pants

Katrai Līgumslēdzējvalstij ratifikācijas vai pievienošanās instrumenta deponēšanas laikā vai vēlākā laikā ir jāinformē Nīderlandes Ārlietu ministrija par:

- a) institūciju izveidošanu saskaņā ar 2. un 18. pantu noteikumiem,
- b) institūciju izveidošanu, kas ir kompetentas izdot apliecības saskaņā ar 6. pantu,
- c) institūciju izveidošanu, kas ir kompetentas saņemt dokumentus, kas nosūtīti pa konsulārajiem kanāliem saskaņā ar 9. pantu.

Kur tas ir nepieciešams, katrai Līgumslēdzējvalstij līdzīgi ir jāinformē Ārlietu ministrija par:

- a) atteikšanos lietot dokumentu nosūtīšanas metodes saskaņā ar 8. un 10. pantiem,
- b) paziņojumiem saskaņā ar 15. panta 2.paragrāfu un 16. panta 3.paragrāfu,
- c) par visām izmaiņām par augstāk minēto institūciju izveidošanā, atteikumos un paziņojumos.

22. pants

Ja šīs Konvencijas Līgumslēdzējvalstis ir arī līgumslēdzējvalstis vienai vai abām Konvencijām par civilprocesu, kas parakstītas Hāgā 1905.gada 17.jūlijā un 1954.gada 1.martā, tad šī Konvencija aizstās 1.-7. pantus agrākajās Konvencijās.

23. pants

Šī Konvencija neietekmēs Konvencijas par civilprocesu, kas parakstīta Hāgā 1905.gada 17.jūlijā, 23. panta piemērošanu un Hāgas 1954.gada 1.marta Konvencijas par civilprocesu 24. panta piemērošanu.

Šie panti tomēr tiks piemēroti, bet tikai tad, ja tiks lietotas sazināšanās metodes, kas ir identiskas šajās Konvencijās noteiktajām.

24. pants

Papildus vienošanās starp 1905.gada un 1954.gada Konvenciju līgumslēdzējvalstīm tiks uzskatītas par piemērojamām arī šai Konvencijai, ja vien līgumslēdzējas valstis nav vienojušās citādi.

25. pants

Nepārkāpjot 22. un 24. pantu noteikumus, šī Konvencija neietekmēs citu konvenciju noteikumus par jautājumiem, ko regulē šī Konvencija, kuras Puses līgumslēdzējvalstis ir vai par kuras Pusēm līgumslēdzējvalstis kļūs.

26. pants

Šī Konvencija tiks atvērta parakstīšanai valstīm, kas ir pārstāvētas Hāgas Starptautisko Privāto tiesību Konferences 10.sesijā.

Šī Konvencija ir jāratificē un ratifikācijas instrumenti ir jādeponē Nīderlandes Ārlietu ministrijai.

27. pants

Šī Konvencija stāsies spēkā sešdesmitajā dienā pēc trīs ratifikācijas instrumentu deponēšanas saskaņā ar 26. panta 2.punktu.

Attiecībā uz katru parakstītāju valsti, kas to ratificēs vēlākā laikā, Konvencija stāsies spēkā sešdesmitajā dienā pēc tās ratifikācijas instrumenta deponēšanas.

28. pants

Jebkura valsts, kas nav pārstāvēta Hāgas Starptautisko Privāto tiesību Konferences 10.sesijā, var pievienoties šai Konvencijai pēc tās spēkā stāšanās saskaņā ar 27. panta 1.punktu.

Pievienošanās instruments ir jādeponē Nīderlandes Ārlietu ministrijai.

Konvencija stāsies spēkā attiecībā uz šādu valsti, ja nebūs iebildumu no to valstu puses, kas Konvenciju ir ratificējušas pirms šāda deponējuma, par iebildumiem paziņojot Nīderlandes Ārlietu ministrijai sešu mēnešu laikā no datuma, kad ministrija ir paziņojusi par šo pievienošanos.

Iebildumu neesamības gadījumā Konvencija stāsies spēkā attiecībā uz valsti, kas pievienojas tai, pirmajā mēneša dienā pēc mēneša, kas seko iepriekšējā paragrāfā noteiktajam termiņam.

29. pants

Jebkura valsts var parakstīšanas, ratifikācijas vai pievienošanās laikā paziņot, ka šī Konvencija tiks piemērota visās teritorijās, par kurām šī valsts ir atbildīga starptautiskajās attiecībās, vai arī uz vienu vai vairākām no šīm teritorijām.

Šāds paziņojums stāsies spēkā datumā, kad šī Konvencija stāsies spēkā attiecīgajā valstī.

Jebkurā laikā pēc tam par Konvencijas piemērošanas paplašināšanu ir jāpaziņo Nīderlandes Ārlietu ministrijai.

Konvencija stāsies spēkā attiecībā uz paziņojumā minētajām teritorijām sešdesmitajā dienā pēc iepriekšējā punktā paredzētā paziņojuma.

30. pants

Šī Konvencija būs spēkā piecus gadus skaitot no datuma, kad tā stājas spēkā saskaņā ar 27. panta 1.punktu, arī attiecībā uz valstīm, kas to ratificēja vai pievienojās tai vēlākā laikā.

Neesot denonsācijai, Konvencija ir jāatjauno ik pēc pieciem gadiem.

Par jebkuru denonsāciju ir jāpaziņo Nīderlandes Ārlietu ministrijai vismaz sešus mēnešus pirms piecu gadu perioda beigām.

Denonsācija var tikt ierobežota attiecībā uz noteiktām teritorijām, kurās Konvencija ir spēkā.

Denonsācija attieksies tikai uz valstīm, kas par to ir paziņojušas.

Attiecībā uz pārējām Līgumslēdzējām valstīm Konvencija paliks spēkā.

31. pants

Nīderlandes Ārlietu ministrija paziņos valstīm, kas minētas 26. pantā, un valstīm, kas ir pievienojušās saskaņā ar 28. pantu, par:

- a) parakstīšanu un ratifikāciju saskaņā ar 26. pantu,
- b) datumu, kad šī Konvencija stāsies spēkā saskaņā ar 27. panta 1.paragrāfu,
- c) pievienošanos saskaņā ar 28. pantu un datumu, kad šī pievienošanās stājas spēkā,
- d) piemērošanas paplašināšanu saskaņā ar 29. pantu un datumu, kad tā stājas spēkā,
- e) izveidošanu, atteikšanos un paziņojumiem saskaņā ar 21. pantu,
- f) denonsāciju saskaņā ar 30. panta 3.paragrāfu.

To apliecinot apakšā parakstījušies, būdami pienācīgi pilnvaroti, ir parakstījuši šo Konvenciju.

Parakstīta Hāgā 1965.gada 15.novembrī angļu un franču valodās, abi teksti ir vienlīdz autentiski, vienā kopijā, kas tiks deponēta Nīderlandes valdības arhīvos un no kuras apliecināta kopija tiks izsūtīta pa diplomātiskiem kanāliem katrai valstij, kas ir pārstāvēta Hāgas Starptautisko Privāto tiesību Konferences 10.sesijā.